

RAZLOGI ZA SPREJEM STRATEGIJE

Več kot dvajset let od uvedbe sodobne lokalne samouprave v Republiki Sloveniji je primeren čas za strokovni in politični razmislek o prehojeni poti. V tem obdobju, pa tudi pred uvedbo reforme leta 1993 oziroma 1994, ne vlada ne državni zbor nista obravnavala ali sprejela podobnega strateškega dokumenta. Izjema so Izhodišča in predlogi za nadaljnji razvoj lokalne samouprave, ki jih je julija 2001 sprejela Vlada Republike Slovenije. Izhodišča deloma temeljijo na Priporočilih in predlogih Sveta Evrope o položaju lokalne in regionalne demokracije v Sloveniji oz. njihovem poročilu, ki je bilo sprejeto maja 2001 na zasedanju Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope. Posledica tega dokumenta je bila sprememba Ustave RS leta 2006.

Formalni razlogi

Odbor Državnega zbora za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je 16. marca 2011 organiziral javno predstavitev mnenj na temo "Strategija razvoja lokalne samouprave v Republiki Sloveniji". Namen javne predstavitve mnenj je bil pridobiti mnenja in stališča strokovne in širše javnosti o potrebnih institucionalnih prilagoditvah sistema lokalne samouprave procesom decentralizacije, sposobnostim lokalnih skupnosti za urejanje in opravljanje javnih zadev ter finančnim zmožnostim države kot dela procesa prilagajanja političnega in gospodarskega sistema novonastalim ekonomskim in finančnim razmeram v Evropi in svetu. Odbor za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je 23. junija 2011 sprejel stališče, da naj Vlada Republike Slovenije pripravi strategijo razvoja lokalne samouprave v Republiki Sloveniji

Računsko sodišče Republike Slovenije je v letu 2010 in 2011 revidiralo urejenost področja občin v Republiki Sloveniji, da bi izreklo mnenje o obstoječem sistemu lokalne samouprave v delu, ki se nanaša na občine. V revizijskem poročilu Ureditve področja občin z dne 6. 3. 2012 si je zastavilo vprašanje, ali so občine uspešne pri zadovoljevanju potreb in interesov svojih prebivalcev, oziroma ali obstoječi sistem ureditve lokalne samouprave zagotavlja, da so občine sposobne zadovoljevati potrebe in interese svojih prebivalcev. V poročilu je med drugim ugotovilo, da se je sistem ureditve občin prilagajal dejanskemu stanju tudi zato, ker ni bilo strategije, ki bi določala jasne cilje na področju občin. Na to kažejo tudi pogoste spremembe zakonodaje, ki ureja področje občin. Na tej podlagi se je Vlada Republike Slovenije v odzivnem poročilu zavezala, da bo pripravila strategijo razvoja lokalne samouprave.

Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope je 18. 10. 2011 sprejel poročilo o Sloveniji, ki vsebuje priporočila v zvezi z lokalno in regionalno demokracijo. Poročilo pozitivno ocenjuje napredek glede lokalne demokracije v Sloveniji in ugotavlja ustrezno upoštevanje Evropske listine o lokalni samoupravi. Poročilo sta na osnovi obiska v Sloveniji me 8. in 10. novembrom 2010 pripravila poročevalca Jos Wiene (Nizozemska) in Marita Jegeni Yildiz (Turčija), ki sta poudarila velik pomen, ki ga Slovenija namenja načelom MELLIS. Pozitivno sta ocenila tudi spremembe oziroma izboljšave na področju financiranja lokalne samouprave. Priporočila pozivajo k izboljšavam na posameznih področjih, kot so postopki konzultiranja lokalnih oblasti s strani vlade, potreba po povečanju avtonomije lokalnih oblasti na področju financiranja ter glede prevelike drobitve občin.

Skupnost občin Slovenije je na svoji skupščini 16. 4. 2014 v Velenju sprejela Resolucijo ob posegih v področje lokalne samouprave. Skupščina se je odzvala na vladni predlog sprememb in dopolnitev Zakona o lokalni samoupravi. V resoluciji pa se je med drugim zavzela za to, da se do sprejema strategije razvoja lokalne samouprave zadržijo oziroma zamrznejo vsakršni posegi v sistemska zakona na področju lokalne samouprave, v Zakon o lokalni samoupravi in Zakon o financiranju občin.

Na podlagi navedenega je Vlada Republike Slovenije je na svoji redni 31. seji dne 30. 10. 2013 sprejela izhodišča za pripravo strategije razvoja lokalne samouprave v Republiki Sloveniji. V njih je ugotovila, da stanje na področju lokalne samouprave terja sprejetje Strategije razvoja lokalne samouprave v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju strategija). Za nosilca priprave in usklajevanja predloga strategije je bilo določeno Ministrstvo za notranje zadeve, ki je bilo takrat pristojno tudi za področje lokalne samouprave. Zaradi menjav vlade je prišlo do zastoja pri pripravah na strategijo, ki so

se nadaljevale v letu 2015. Na podlagi soglasja tako koalicijskih strank kot združenj občin je Ministrstvo za javno upravo pričelo z javno razpravo o izhodiščih za dokument.

Izhodišče za pripravo strategije je ugotovitev, podprta tako doma kot v mednarodni skupnosti, da ima Republika Slovenija Strategija sodobno in dobro delujočo lokalno samoupravo. Zato strategija obravnava le tista vprašanja lokalne samouprave, ki so se v zadnjih desetih letih skozi analize in študije na področju lokalne samouprave, strokovne in druge razprave pokazala kot problematična in zahtevajo bodisi popravke bodisi nadgradnjo. Strategija vsebuje strateške usmeritve in predloge za urejanje pravne institucije lokalne samouprave, s katerimi bo dolgoročno zagotovljen razvoj lokalne samouprave v Republiki Sloveniji.

Vsebinski razlogi

Poleg formalnih zunanjih spodbud Vlado Republike Slovenije k pripravi strategije razvoja lokalne samouprave vodijo tudi strokovne podlage, pridobljene na podlagi številnih analiz in študij, opravljenih v zadnjih letih. Reforma lokalne samouprave, ki je bila na podlagi določb Ustave Republike Slovenije pripravljena v letu 1993 z zakoni, ki so omogočili ustanovitev občin, oblikovanje in delo njihovih organov, organizacijo izvajanja njihovih nalog, financiranje ter določitev njihovih izvirmih pristojnosti, se je začela izvajati leta 1995 z ustanovitvijo 147 novih občin in delovanjem občinskih organov, izvoljenih v letu 1994. Poleg ustavnih določb so bila temeljna pravna podlaga za urejanje sistema lokalne samouprave v Sloveniji načela, zapisana v Evropski listini lokalne samouprave, ki je postala z opravljeno ratifikacijo v začetku leta 1997 sestavni del slovenskega pravnega reda. Od takrat dalje velja, da morajo biti z načeli zapisanimi v listini v skladu vsi zakoni, ki urejajo lokalno samoupravo oziroma se nanjo nanašajo.

V obdobju od začetka delovanja slovenskih občin do danes je zakonodaja, s katero je določen sistem lokalne samouprave v Sloveniji, doživela vrsto sprememb. Spremenjeni in dopolnjeni so bili temeljni zakoni, ki urejajo teritorialno, organizacijsko, funkcionalno in finančno sestavino lokalne samouprave. Ustanovljenih je bilo več novih občin. Področni zakoni so podrobneje določili pristojnosti občin na posameznih področjih njihovih nalog. Vzpostavljen je bil upravno pravni in javno-finančni okvir izvrševanja nalog državnih in občinskih organov. V vsem tem času pa nam ni uspelo uveljaviti celotnega koncepta lokalne samouprave v Republiki Sloveniji.

V začetku mandata 2008-2012 je Vlada Republike Slovenije določila dograditev in razvoj sistema lokalne samouprave v skladu z Ustavo Republike Slovenije in Evropsko listino lokalne samouprave za splošni cilj, ki ga je treba doseči:

- z regionalizacijo in ustanovitvijo pokrajin;
- s funkcionalno decentralizacijo in razporeditvijo pristojnosti v skladu s subsidiarnostjo med državo, pokrajinami, mestnimi občinami in občinami;
- z zaustavitvijo nadaljnje delitve občin in spodbujanjem njihovega teritorialnega, funkcionalnega in finančnega povezovanja;
- s finančno decentralizacijo v skladu s funkcionalno decentralizacijo ob upoštevanju načela koneksitete.

S to odločitvijo je vlada pričela z dotlej najbolj sistematičnim in načrtnim razmislekom o prihodnosti lokalne samouprave v Republiki Sloveniji. V začetku mandata je predsednik vlade ustanovil Strateški svet za regionalizacijo in decentralizacijo Slovenije, katerega naloga naj bi bila analizirati dosedanja prizadevanja za uresničitev ustavne koncepcije lokalne samouprave tudi na ravni med državo in občinami ter oblikovanje strokovnih usmeritev za nadaljevanje dela na tem področju. Strateški svet je ugotovil, da je glede na do sedaj opravljene strokovne analize stopnje decentralizacije v Sloveniji, posebej v primerjavi z evropskimi državami, očitno, da je centralizacija v Sloveniji dosegla visoko stopnjo. Potrdil je cilj regionalizacije Slovenije, ki je decentralizacija oblastnih državnih funkcij ter prenos upravljanja pomembnega dela javnih zadev z državne na pokrajinsko raven ob upoštevanju načela subsidiarnosti. Ob navedenem sta pomembna cilja regionalizacije in decentralizacije tudi skladen regionalni in policentrični razvoj države ter čezmejno sodelovanje lokalnih skupnosti.

Vprašanje oblikovanja območja pokrajine je neposredno povezano z vprašanjem nalog oziroma pristojnosti pokrajine ter s finančnimi in drugimi materialnimi viri, ki so pokrajini potrebni za opravljanje njenih nalog. Ključna funkcija pokrajin je funkcija razvojnih regij in naloge izvajanja regionalne razvojne politike in usklajevanja trajnostnega razvoja na področju gospodarskega, socialnega, prostorskega, okoljskega, kulturnega razvoja in razvoja človeških virov.

Na podlagi strokovnih usmeritev strateškega sveta so bile izdelane strokovne študije in analize, ki so strokovne podlage za pripravo strategije razvoja lokalne samouprave, in sicer¹:

1. Analiza konceptov regionalizacije Slovenije s predlogom območij pokrajin v Sloveniji,
2. Analiza predlagane normativne ureditve pokrajin z vidika ustavne koncepcije pokrajine,
3. Analiza predlaganega prenosa nalog v pristojnost pokrajin in predloga financiranja pokrajin,
4. Modeli regionalizacije in decentralizacije Slovenije,
5. Analiza posledic ustanavljanja velikega števila novih občin od uvedbe lokalne samouprave,
6. Analiza učinkov veljavnega sistema financiranja občin – ZFO-1, stroškovni vidik po programski klasifikaciji.

Splošne ugotovitve, ki izhajajo iz analiz so, da se lokalne javne zadeve, ki so v pristojnosti občin v pretežni meri zadovoljivo izvajajo, sistem deluje, vendar so odprta vprašanja še na vseh štirih sistemskih področjih – teritorialnem, organizacijskem, funkcionalnem in finančnem. Da je vsak ukrep, ki ima posledice za lokalno samoupravo, treba načrtovati in izvajati skupaj z občinami. Sodelovanje pri pripravi zakonskih predlogov s področja sistema lokalne samouprave je nujno zasnovati na partnerskih temeljih. Partnerstvo je treba spoštovati tako glede pravic kot odgovornosti. Odgovornost države je, da z zakonom v skladu z Ustavo in Evropsko listino lokalne samouprave uredi pogoje, v katerih bodo samoupravne lokalne skupnosti uresničevale svoje poslanstvo. Vendar načela Ustave in Evropske listine lokalne samouprave veljajo tudi in predvsem za lokalne oblasti. Ob pravici, da same urejajo in upravljajo bistveni del javnih zadev v interesu svojih prebivalcev, se morajo zavedati tudi svojih odgovornosti.

Ustava Republike Slovenije sicer ureja dvonivojski sistem lokalne samouprave. To pomeni, da si je treba prizadevati za regionalizacijo, ustanovitev pokrajin in decentralizacijo nalog na pokrajine in občine. Ne glede na ta prizadevanja, pa bi bilo tudi zaradi izgradnje regionalne identitete in s tem lažje odločitve o območjih pokrajin primerno občine z zakonskimi spremembami, v skladu z dobrimi izkušnjami pri ustanavljanju skupnih občinskih uprav, spodbuditi k skupnem izvajanju nalog na področju prostorskega načrtovanja in zagotavljanja javnih služb, gradnje infrastrukture in upravljanja izvajalcev javnih služb in jim olajšati sodelovanje v obliki različnih oblik institucionaliziranih medobčinskih zvez in skupnosti. Ob tem bi bilo z vidika širših nacionalnih interesov mogoče določiti naloge, ki naj jih občine izvajajo v različnih oblikah medobčinskega sodelovanja ter določiti vire ali način dodatnega financiranja zagotavljanja tistih občinskih nalog, za katere obstaja interes države, da jih občine izvajajo v skupnostih in zvezah.

Vlada je že pred začetkom postopkov za ustanovitev novih občin, ki so se začeli dobro leto pred rednimi lokalnimi volitvami 2010 ocenjevala, da svoje pristojnosti in odgovornosti za izvrševanje zakonov ne more enako uspešno izvajati v razmerju do vseh občin, saj so bile v dolgotrajnem postopku oblikovanja teritorialne strukture lokalne samouprave ustanovljene po številu prebivalcev in sposobnosti uresničevanja lokalne samouprave zelo raznolike občine. Tako v Sloveniji v več kot polovici občin živi manj kot 5.000 prebivalcev. Torej manj od prebivalstvenega kriterija, ki je bil uveljavljen že s prvim Zakonom o lokalni samoupravi, sprejetim leta 1993. Teritorialna struktura lokalne samouprave odločilno vpliva na njeno funkcionalno in finančno sestavino. Celoten sistem lokalne samouprave in vsi zakoni, ki ga urejajo, mora biti prilagojen teritorialni strukturi. Na to dejstvo in njegov vpliv na opravljanje javnih nalog v državi, posebej pa na avtonomno delovanje občin, je vlada opozarjala tudi v zadnjih obravnavah predlogov za spremembe območij občin in ustanovitev

¹ Vir arhiv Službe za lokalno samoupravo, Ministrstvo za javno upravo

novih občin. Ob ugotovitvi, da postopki ustanavljanja občin še niso zaključeni in je bilo treba pričakovati ustanovitev še kakšne, je vlada naložila takratni Službi Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR) analizo vzrokov in posledic ustanavljanja velikega števila novih občin od uvedbe lokalne samouprave. Na podlagi te analize je SVLR pripravila in vlada predlagala spremembe Zakona o lokalni samoupravi, ki jih je državni zbor sprejel 15. 6. 2010. V skladu z zakonom tako ni več mogoče iz obstoječe občine izločiti dela območja in ustanoviti občine z manj kot 5000 prebivalci, oziroma z izločitvijo povzročiti, da bi na preostanku območja nastala takšna občina. To pa ne pomeni, da si obstoječe občine ne morejo prizadevati za združevanje tudi, če bi z združitvijo ne dosegle tega zakonskega kriterija. Vendar pa je medobčinsko sodelovanje najboljši ukrep premagovanja težav, ki so v lokalni samoupravi nastale zaradi prevelikega števila zelo različnih občin. Ni pa ta oblika zagotavljanja opravljanja nalog iz občinske pristojnosti samo izhod iz težav, temveč pomeni vzpostavljanje temeljev za morebitno združevanje občin, ki z ustavnopravnega vidika zahteva oblikovanje večje lokalne skupnosti na podlagi skupnih potreb in interesov prebivalcev. Združevanja občin ni mogoče reševati z administrativnim združevanjem občin, samostojnega odločanja občinskih organov in njihovih občanov za združitve z drugimi občinami pa še ni mogoče pričakovati. Realizacija sodelovanja je enako kot formalno združevanje občin odvisna od skupnih interesov. Interes občin za funkcionalno sodelovanje in namen ustanavljanja institucionalnih oblik medobčinskega sodelovanja, kot so zveze občin (interesne zveze občin za skupno opravljanje nalog regionalnega pomena), je vedno bolj izražen. Vendar pa nam izkušnje na področju skupnega opravljanja nalog občinskih uprav in skupnega izvajanja investicij kažejo na to, da je za realizacijo medobčinskega sodelovanja še vedno potrebna državna finančna spodbuda.

Vloga in položaj mestne občine je v slovenski lokalni samoupravi predmet strokovnih razprav od uvedbe reforme dalje. V skladu s 141. členom ustave lahko mesto pridobi status mestne občine in je na mestne občine mogoče prenesti izvrševanje posameznih nalog države, ki se nanašajo na razvoj mest. Ustava določa razlikovanje med občino in mestno občino glede ustanovitve (mesto lahko dobi po postopku in ob pogojih, ki jih določa zakon, status mestne občine) in glede nalog. Pravna analiza nalog občin je pokazala, da je ta ustavna norma uresničena le na redkih področjih nalog. Nekaj več pristojnosti imajo mestne občine na področju potniških prevozov (javna služba mestnega potniškega prometa), stanovanjskem področju (register stanovanj, dejavnosti v stanovanjih), področju varstva pred požarom (poklicne gasilske enote), srednjega šolstva (ustanavljanje gimnazij).

Sicer pa mestne občine opravljajo občinske naloge na način, ki omogoča delovanje in povezovanje vseh funkcij mesta kot urbanistične, komunalne, prometne, prostorske in ureditvene celote (skrb za mestne prometne naprave in mestne javne zgradbe, raba mestnega prostora, skrb za mestno energetiko in komunalo ter podobno). Mestne občine opravljajo tudi velik del tistih nalog, ki jih lahko opredelimo kot »izbirne« naloge, čeprav so sicer določene kot naloge vseh občin. Ta ugotovitev se nanaša predvsem na področje kulture, socialnih zadev, vzgoje in izobraževanja. Praviloma so mestne občine ustanoviteljice javnih zavodov na teh področjih (muzeji, galerije, gledališča, arhivi, glasbene šole, zdravstveni domovi, javni socialni zavodi).

Prav te zadnje naloge pa opravlja še cela vrsta drugih občin. Nekatere v večjem, nekatere v manjšem obsegu. Gre predvsem za občine, na območju katerih so mesta, ki so s svojo središčno upravno, izobraževalno, gospodarsko in s tem zaposlitveno funkcijo, gravitacijsko območje sosednjih občin. Zato se velja vprašati, ali ni ustavna norma glede nalog mestnih občin izpraznjena zaradi splošnih pristojnosti s področja prostora, ki jih imajo vse občine. Zakonodajalec doslej ni identificiral nalog, ki bi bila za mesta kot taka drugačna ali specifična. Nenazadnje je mogoče ugotoviti, da se mestne občine od drugih razlikujejo predvsem zaradi količine nekaterih nalog in ne zaradi kakih posebnih okoliščin, ki bi bile izrecno povezane z urbaniimi naselji.

Ustavna ločitev pristojnosti občin na izvirne in prenesene se v praksi ni udejanjila. Ob nespornem dejstvu, da je reforma lokalne samouprave odprla možnosti za skladnejši in hitrejši razvoj države na področjih, ki jih zagotavljajo občine, je kar najhitreje v skladu z objektivnimi možnostmi treba odgovoriti na vprašanja, ki jih pred državo postavljajo problemi, s katerimi se občine srečujejo pri svojem delu. Vztrajati je treba pri izvajanju načela subsidiarnosti, racionalnosti in ekonomičnosti. Razmejevanju nalog in pristojnosti na državne in občinske, ki poteka sicer v zakonodajnem postopku, vendar brez

utemeljenih strokovnih podlag, namreč ne sledi zagotavljanje finančnih sredstev za izvajanje občinskih nalog, še manj pa prilagajanje organizacijskih možnosti in oblik izvajanja nalog.

Financiranje občin je v jedru pozornosti ne le državnih organov, pač pa še posebej občin in njihovih združenj. Od uveljavitve novega Zakona o financiranju občin (ZFO-1) in njegove uporabe s 1. 1. 2007 so združenja občin v postopkih oblikovanja dogovora med združenji občin in vlado o višini povprečnine, ki jih je po pooblastilu vodil minister, pristojen za finance, izražala dvom v sorazmernost stroškov in prihodkov občin. Dvom o ustrezni pokritosti stroškov otroškega varstva s prihodki je bil izražen tudi s strani Ministrstva za šolstvo in šport. Zato je bila ob koncu leta 2010 opravljena analiza razmerij med stroški posameznih skupin občin in njihovo primerno porabo, ki je podlaga za določanje prihodkov od dohodnine in finančno izravnavo, kot tudi stroškov posameznih programov s prihodki. Analiza je pokazala, da je na splošni ravni pokritost povprečnih stroškov s prihodki primerna. Pokazala pa so se nesorazmerja med stroški in prihodki mestnih občin in manjša nesorazmerja med stroški in prihodki občin z večjim številom otrok do šestega leta starosti. Ob obravnavi analize pa se je postavilo tudi vprašanje, ali so stroški občin, na območju katerih so sedeži skupnih javnih zavodov s področja kulture (splošne knjižnice, muzeji, gledališča, galerije), glasbenega izobraževanja in športa, primerno financirani.

Ugotovitve analize razmerij med stroški posameznih skupin občin in njihovo primerno porabo, ki je podlaga za določanje prihodkov od dohodnine in finančno izravnavo, kot tudi stroškov posameznih programov s prihodki, so temeljni razlog za načrtovane spremembe Zakona o financiranju občin, katerega načeli in cilj sta finančna avtonomija občin in sorazmernost virov financiranja z nalogami občin. Spremembe so bile načrtovane tudi zaradi pričakovane uvedbe davka na nepremičnine, ki naj bi nadomestil sedanje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča in še nekatere druge davke. S spremembami bi bilo mogoče doseči večjo finančno avtonomijo zaradi manjše vezanosti občin na dodatna sredstva iz državnega proračuna, s spremembo sistema finančne izravnave pa občine usmeriti v sodelovanje pri izvajanju skupnih razvojnih projektov. Vendar pa sorazmernosti virov financiranja z nalogami občin dolgoročno ni mogoče doseči le s spremembami sistema financiranja občin in novimi viri financiranja. S funkcionalnimi analizami področij javnih nalog, na katerih imajo tudi občine svoje naloge, je treba ugotoviti možnosti za zmanjšanje stroškov občin pri izvajanju teh nalog ter sistemsko zagotoviti stalno skrb za oceno finančnih posledic kakršnegakoli normativnega posega v funkcionalno sestavino lokalne samouprave. Začetek teh aktivnosti je v letu 2015, ko vlada v sodelovanju z združenji sistematično zmanjšuje stroške občin za izvajanje njihovih nalog. Tu ne gre za enkratno nalogo, ampak kontinuiran in trajen proces.

V zadnjih letih je bilo posebej izpostavljeno tudi vprašanje sodelovanja javnosti na lokalni ravni. Ukrepe za uresničevanje pravice do sodelovanja, opredeljene v 2. členu Dodatnega protokola k Evropski listini lokalne samouprave o pravici do sodelovanja pri vprašanjih lokalne oblasti v Sloveniji večinoma že izvajamo. Ti ukrepi so že zajeti v Zakonu o lokalni samoupravi (v nadaljevanju: ZLS) (posvetovanja, lokalni referendumi, obravnavanje predlogov za delovanje lokalnih oblasti in lokalnih javnih služb), zakonu, ki ureja dostop do informacij javnega značaja (postopki za dostop do uradnih dokumentov, spodbujanje uporabe komunikacijskih tehnologij – obvezna spletna stran občine) in zakonu, ki ureja volilno pravico (zadovoljevanje potreb ljudi, ki se srečujejo s posebnimi ovirami pri sodelovanju). Vendar pa samo tradicionalne oblike sodelovanja občanov pri odločanju v občini ne zagotavljajo uresničevanja pravice »poskušati določiti ali vplivati na izvajanje pooblastil in odgovornost lokalne oblasti« kot pravico sodelovanja občanov na lokalni ravni vsebinsko opredeljuje dodatni protokol. Uresničevanje te vsebine je mogoče z modernejšimi in manj formaliziranimi oblikami sodelovanja. Zaradi implementacije dodatnega protokola bi bilo primerno v ZLS določiti pristojnost za načrtovanje, izvajanje in nadzor nad izvajanjem sodelovanja občanov v lokalni samoupravi.

Dokumenti Sveta Evrope, ki temeljijo na Evropski listini lokalne samouprave (Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave (MELLS)), posebej poudarjajo, da je uresničevanje načela subsidiarnosti in decentralizacije značilnost moderne dobe. Ta proces krepi demokracijo v državah z

dolgo demokratično tradicijo in v novejših demokracijah, kamor se uvršča tudi Slovenija. Gospodarska rast, trajnostni razvoj in kakovostne javne službe se lahko učinkoviteje uveljavljajo, če oblastne institucije niso vsesplošno centralizirane. Pomemben je razvoj učinkovite in demokratične oblasti na vseh ravneh, pri čemer morata biti vedno v ospredju državljan in kakovost njegovega življenja. To pa je mogoče, če med različnimi ravni oblasti in državljan obstajata stalni dialog in partnerstvo.

Ne glede na to, da so bili nekateri predlagani ukrepi že uveljavljeni s spremembami zakonodaje ocenjujemo, da so za prihodnji razvoj lokalne samouprave najpomembnejši ukrepi:

- krepitev sposobnosti samoupravnih lokalnih skupnosti za samostojno opravljanje javnih zadev lokalnega pomena na občinski ravni ter optimalna regionalizacija in decentralizacija pristojnosti in javnih sredstev,
- pospeševanje medobčinskega sodelovanja in povezovanja občin zaradi ustrezne strokovne organiziranosti in javnofinančne učinkovitosti,
- krepitev finančne avtonomije občin in dosledno spoštovanje sorazmernosti virov financiranja z nalogami,
- razvoj lokalne demokracije in krepitev sodelovanja prebivalcev pri pripravi odločitev in dejanskem odločanju na lokalni ravni,
- razvoj sodelovanja med državo in občinami ter spodbujanje delovanja združenj občin.

Za spodbuditev razvoja lokalne samouprave v Republiki Sloveniji je zato treba sprejeti strategijo, to je celovito politiko, ki bo temeljila na načelu partnerstva z lokalnimi skupnostmi, koordinirani podpora projektov s strani vseh ministrstev in spodbujanju notranjih potencialov občin.